

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

О.А. Романенко, асистент ПДТУ

Транспорт є важливою виробничою та зв'язуючою складовою в системі суспільного матеріального виробництва та розподілу, підсистемах постачання матеріально-технічних та сировинних ресурсів для виробництва та споживання, оптової та роздрібною торгівлі, забезпечення економічних та соціальних потреб населення.

Транспортні витрати складають значну частку в ціні товарів, послуг, матеріальних ресурсів. Тому діяльність транспорту завжди була у полі зору виробників та вчених як в Україні, так і в країнах СНД, бувшому СРСР, за кордоном. На світових ринках питома вага транспортних послуг в вартості товарів складає до 7% для хімічної продукції, до 12% для товарів легкої промисловості та продовольства, до 20% для папіру.

В цілому (для різних галузей економіки) транспортні витрати складають 5-30% від собівартості продукції. У Франції, наприклад, витрати на транспортні послуги складають до 20% від загального ринкового попиту.

Україна в євразійському транспортному просторі представлена всіма видами транспорту. Розвиток транспорту в Україні зумовлений її географічним положенням, розміщенням в центрі Європи. Кожний період соціально-економічного розвитку наклав свій відбиток на формування транспортної системи України.

Взагалі транспорт в Україні розвивається взаємопов'язано з відповідними процесами в Європі. На протязі кількох попередніх років транспортна галузь України знаходилась в кризовому стані: скорочувалися обсяги перевезень, зростали тарифні ставки та заборгованості по платежах, погіршувався економічний стан транспортних підприємств, експлуатаційні якості та склад транспортних засобів.

Спостерігалася переорієнтація на ринках збуту, зміна транспортно-економічних зв'язків, що погіршило якість обслуговування споживачів транспортних послуг.

В умовах реформування економіки України, включення її до системи світових господарських зв'язків перед транспортними підприємствами постали задачі адаптації до роботи в ринкових, конкурентних умовах, забезпечення зростаючих вимог до якості транспортних послуг, економічної ефективності виробничо-фінансової діяльності.

Теперішній етап поступового виходу економіки держави з кризи, переходу, становлення та зміцнення ринкових відносин характеризується підвищеними та якісно новими технологічними, організаційни-

ми, екологічними та соціальними вимогами до функціонування та розвитку транспортного комплексу.

Актуальними стають проблеми вдосконалення процесів перевезень, покращення рівня, якості обслуговування, поетапної інтеграції транспортної системи України в світову транспортну систему, зміцнення позицій вітчизняного перевізника на транспортних ринках.

Розвиток транспорту в теперішніх умовах визначається застосуванням досягнень НТП, збільшенням національного доходу та підвищенням матеріального та культурного рівня населення, подальшим розвитком міжнародного співробітництва, підвищенням ефективності вантажних перевезень. В процесі становлення, зміцнення та поглиблення ринкових відносин посилюються та змінюються вимоги до якості, регулярності, надійності транспортних зв'язків, збереження вантажів та безпеки перевезень, швидкості та вартості доставки.

Надавачі транспортних послуг (оператори транспорту) зосереджують зусилля в певних ринкових сегментах, спеціалізуються на обслуговуванні певних вантажів на певних напрямках, переходять до гнучкого, індивідуально-орієнтованого транспортного обслуговування клієнтури.

Ця тенденція викликана розвитком економічних процесів в цілому, по всьому ланцюгу від видобутку сировини до отримання готової продукції, появою нових технологічних схем, особливістю яких є вузька спеціалізація на обмеженій кількості видів діяльності.

Тому перспективи розвитку підприємств-перевізників в сучасних умовах пов'язуються з забезпеченням тісної взаємодії транспортного обслуговування, виробників, постачальників, каналів розподілу та споживачів в рамках інтегрованих логістичних систем.

Їх завданням є встановлення та забезпечення потреб та інтересів цільових сегментів ринку перевезень (споживачів транспортних послуг) більш ефективними та продуктивними (ніж у конкурентів) методами з одночасним максимальним задоволенням вимог споживачів в цілому.

Рядом дослідників відмічається, що вимоги до рівня транспортних послуг в умовах ринку не тільки зростають, але і принципово, якісно змінюють свій характер.

Транспортна послуга зараз – це не просто перевезення вантажу, а процес, що складається з послідовних, добре скоординованих операцій з урахуванням індивідуальних вимог клієнтів до збереження вантажів, якості рухомого складу та його відповідності категорії вантажу, гнучкості та культурі обслуговуючого персоналу, інформаційного забезпечення та надання комплексу додаткових послуг.

Послугою, отже, є не тільки безпосереднє перевезення вантажу, але й інші операції, що не входять до складу процесу перевезень, але

пов'язані з його підготовкою і здійсненням. Серед них слід виділити вантажно-розвантажувальні послуги, послуги зі зберігання вантажів, послуги з підготовки до перевезень засобів перевезень (сервіс, технічне обслуговування, ремонт), надання засобів перевезень на умовах аренди, транспортно-експедиційні та додаткові послуги.

Підсумовуючи розглянуті літературні джерела та практичне становище, можна визначити тенденції і перспективи розвитку транспортного обслуговування, зокрема, ринку транспортних послуг в Україні:

- посилення технологічних взаємозв'язків та взаємозалежності українських міжнародних та внутрішніх перевізників;

- відкриття українських ринків, в тому числі ринку транспортно-експедиційних послуг, для іноземних перевізників та експедиторів (як з країн СНД, Євразійського економічного союзу, так і з країн Європейського Союзу, інших держав);

- ускладнення становища українських перевізників з причин низької конкурентоспроможності в ринкових умовах через відсутність необхідної кількості сучасного рухомого складу та незадовільний рівень інформаційно-логістичної підтримки прийняття оптимальних економіко-управлінських рішень;

- загострення конкурентної боротьби на ринку ТО через очікуване зростання провізних можливостей транспорту, з урахуванням змін в структурі перевезень у напрямку збільшення перевезень готової продукції замість сировини та напівфабрикатів;

- переорієнтація значної кількості вітчизняних перевізників з європейського ринку транспортних послуг, де їм складно конкурувати з європейськими компаніями, на внутрішній та альтернативні східні і південні ринки;

- докорінна реорганізація організаційних структур та форм ТО, подальший розвиток та удосконалення нових тенденцій в стратегії обслуговування, створення логістичних центрів транспортного сервісу з широким асортиментом та високим рівнем послуг з ТО;

- використання сучасних інформаційних технологій та розробки нових методів управління та прийняття рішень продуцентами, споживачами, посередниками на ринку ТО.

***

МОДЕЛИРОВАНИЕ СИЛОВЫХ ХАРАКТЕРИСТИК ФРИКЦИОННЫХ ПОГЛОЩАЮЩИХ АППАРАТОВ ПРИ СОУДАРЕНИИ ВАГОНОВ

В.И. Нагаевский, к.т.н., доцент ПГТУ

В статье было подробно рассмотрено построение математической модели фрикционного поглощающего аппарата при моделирова-